

RECENZE

Dudák, V. – Holečková, M.: *Myšlenkování. V zahradách bohů, snů a filosofů*. Nakladatelství MH, Beroun 2010, 1. vyd., 149 s. ISBN 978-80-86720-53-1

Jan Vitoň

Umět vyprávět je dar a kdo ho má, patří mezi vyvolené. Umět moudře a poutavě vyprávět vytváří z vyvolených nezapomenutelné. K takovým patří Vladislav Dudák (nar. 1958), vzděláním filozof a historik, učitel, autor středoškolských i vysokoškolských učebnic a populárně naučných textů, aktuálně pak nakladatelský redaktor. Český filozof Milan Machovec (1925–2003) ve svých s přibývajícím časem stále oprávněněji pesimistických úvahách na téma naší, lidské budoucnosti kdysi prohlásil: „*Zemřeme tedy ne z nějakých vnějších a „odjinud“ přicházejících příčin, ale proto, že jsme během rozvoje intelektu nedokázali pochopit sebe sama, svou situaci ve vesmíru.*“ (Filozofie tváří v tvář zániku, 1998, s. 29). Měli bychom se pokusit vzdorovat sami sobě, pokud to vůbec ještě jde. Vzdorovat tím, že přemýšlíme, nevěříme vždy a všemu, co se nám předkládá, zdravě pochybujeme, ale zároveň hledáme. Je však více než zřejmé, že sami a teď nemusíme být při hledání úspěšní, protože odpověď na to, co nás tíží, možná najdou až ti, kteří, doufejme, přijdou po nás. Bývalo vždycky v přirozenosti lidského individua poskytnout tuto možnost přinejmenším dalším reprezentantům svého druhu. Této nezbytné podstatě lidství se neustále chtíc nechťic vzdalujeme.

Příkladem ukázkou vzdoru takového pesimismu by se mohly stát krátké Dudákovy úvahy, které v pořadí, jenž dal jméno výše uvedené knize, uváděl v letech 2007–09 Český rozhlas 2 – Praha. Do knihy bylo vybráno 77 esejistických zamyšlení určených všednímu dni a jeho pokorným uživatelům, jež by zároveň mohla v případě vnímavých čtenářů plnit funkci úvodu do filozofie všedního dne. Autor soudí, že „*filosofie všedního dne je vlastně přemítání za pochodu, ba často i za cvalu k běžným starostem a povinnostem našeho života. Proto texty v naší knize představují její civilnější složku. Má-li však člověk možnost se ve svém běhu životem na chvíli zastavit, usednout do stinné zahrady a přemýšlet, ihned se všední den mění ve svátek. A k tomu slouží fotografická část knihy, která dává našemu přemítání křídla. Neberme proto fotografie jako přímou ilustraci textů, ale raději jako volnou inspiraci pro samostatné snění*

a přemítání. Tak, jak to nezávisle konala při svých cestách světa krajem paní Marie Holečkové, jejíž fotografie jsou mnohým z Vás dobře známé a milé. Slova a obrazy tak v knize vytvářejí různorodý dialog. Někdy spolu souzní, jindy se navzájem pošťuchují, někdy polemizují. A je jim spolu dobře.“

Když probírám se studenty oborů pěstovaných na zdravotně sociální fakultě na semináři úvod do filozofie či etiky, prozrazuji jim, že kdybych si psal metodickou přípravu a měl uvést záměr svého pedagogického vystoupení, uvedl bych: studenty k zájmu o společenskovední problematiku získat, případně neodradit. Sdělují jim, že se pokusím prezentovat jim problematiku filozofie a etiky tak, aby se v ní neztratili, ale naopak našli. Potěšilo mě, že jsem v ideálně se doplňujících textech a fotografiích *Myšlenkování* našel potvrzení svého přesvědčení a v tandemu jeho tvůrců přinejmenším dvě spřízněné aktivní, nelhostejné a poučené duše (dnes moderní terminologií řečeno: bio-psycho-socio-spirituální bytosti), které mi poskytly nejenom argumenty potvrzující mou koncepci etické a filozofické výchovy k lidství, ale zároveň i nepřeberné množství podnětů k oživení a aktualizaci těchto společenskovedních disciplín, které na rozdíl od jiných mají tisíciletou paměť, jsou zocelené mnohdy obětmi svých protagonistů a navzdory přesvědčení mnohých o jejich nepotřebnosti dokázaly vždy obhájit svou existenci.

Nedílnou, a především podstatnou stránku *Myšlenkování* je fotografický leitmotiv dílčích architektonických prvků zejména barokních zahrad. Odborník na zahradní architekturu by možná pocíťoval jistou nesourodost a velké časové rozpětí užitých námětů, leč právě to je podle mého názoru velkou nadsázkou, ilustrací pohybu v myšlení, ke kterému dochází v ménících se kulisách, v tomto případě oplývající symboly. Mohli bychom se mnohým inspirovat například od epikurejců, kteří byli nazýváni filozofy ze zahrady. „*Od nepaměti byla zahrada chápána jako něco výjimečného. Jako obraz světa, který je uspořádaný a bezpečně vyme-*

zený vůči chaosu, jenž vládne za jeho branami. Takový byl už kosmos (dokonale zářící šperk světa) starověkých Řeků, ale i svět (tedy prosvětlené místo uprostřed temnoty) starých Slovanů.

Svět – zahrada je místem tvořivosti, snění a přemítání. Zahrady bohů, snůlků a filosofů... Ne-nechme se ale mýlit: Ani jedna z takových zahrad není sídlem čiré vznešenosti. Ať již jde o „božské“ výšiny Alp nebo zahrady barokní Itálie či českou krajinu, pokaždé jde o místa určená k přebývání – bohům, snůlkům i filosofům. A taková místa v sobě vždy skrývají určité ušklíbnutí, kapku potouchlosti, ironie a sebeironie, které přece patří k životu.“

V duchu úvah tandemu autorů této publikace si dovoluji na závěr recenze podotknout, že

více než dvouapůltisíciletí existence filozofie a nekonečné období protofilozofických (předfilozofických) představ je kromě úzkosti a varovných hlasů také prostorem k zábavě, nadějším a potěšení. Necht' jsou dány i Vám a ať Vás přitom, budete-li chtít, Myšlenkování provází.

Recenzent:

PhDr. Jan Vitoň, Ph.D.

Absolvent Filozofické fakulty UK v Praze, který působí na ZSF JU v Českých Budějovicích jako odborný asistent na katedře etiky a filozofie v pomáhajících profesích.
